

Előfizetési díj félévre postán és helyben borítékkal 6 forint, boríték nélkül házhöz küldve 5 forint e. pénzben.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap egy egy iv. Lapjaink mindenmü hirdeményeket felvesznek.

NEMZETI UJSÁG.

Alapítá KULTSÁR ISTVÁN táblalbró, kiadja Özvegye.

Előfizetheti minden cs. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségnél. Zöldkert utca 488. szám alatt földszint, a hivatalban.

Tisztán írott czimeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek czimzandók. Egy egy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítatik.

A folyó évi october 1sőjétől kezdendő évnegyedre az előfizetést elfogadjuk lapjainkra helyben boríték nélkül házhöz küldve 2 ft. 30 krval, postán 3 ftal pengő pénzben.

Szerk.

TARTALOM.

Magyarország és Erdély. Kinevezés. — A majoritások rendszere s még valami. — Törvényhatósági tudósítások. Abaujból (közgy. főispáni helyettes székfoglalása). — Budapesti újdonságok. — Vidéki hírek. (Monok-ról).
Lapszemle. Budapesti Híradó.
Külföld. Spanyol- Franciaország. Anglia. Sveicz. Mexico.
Társulatok és intézetek. (Pesti testgyakorló iskola s gyáralapító részvénytársaság jelentése.)
Hirdetések. Gabonaár. Pénzkelet. Lotteriahúzások. Dunavizátlás.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Ó cs. ap. kir. felsége gr. Nádasdy paulai Ferencz kaocsai érsek ó nagyméltóságát a főméltóságú hétszemélyes tábla közbirójává legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott,

Pest, september 20kán.

A majoritások rendszere s még valami.

A repraesentatívus kormány-elv két nagy tanítója s rendszeresítője „Royer Collard s Sismondí,” ebeli elméleteik megalapításánál s keresztülvitelénél sok szép s szivemelő képeket nyujtanak ugyan intuitioul az önkormányzási hatalom tisztasága után sóvárgó kebleknek; ezek azonban — fájdalom — még eddig is csak oly ideálok, mellyek a regény s költészetországába tartoznak inkább, mint az élet s valóság világába. Oly intuitívus észképek ezek, mellyek, midőn a constitutionalis idealismus e nemé az életbe átvitetik, a népeknek a valóság helyett csak pusztá képzeleti nyereményeket nyujtanak, mellyekbe kényelmesen beleringatkoznak ugyan a hatalom javadalmi s ingeri után esengő képviselők s kormányzók, de azokba magukat valósággal bele is élni, sem ezeknek, sem a népeknek teljességgel nem foghat sikerülni soha is. — Metaphisikai abstractiók biz azok inkább uraim! mint politikai igazságok; — speculativus észképek, de nem az életből, annak viszonyiból és a tapasztalásból merített valóságok! — Ezen elveknek kedvelt alakja az időszi szi táj közeli félszázados cselekvőse által a könyvekből a fejekbe ment át, s ezen vándorlásnak most már csak természetes következése; hogy a közvélemény csaknem visszaverhetlen irányba, a repraesentatívus rendszereket életmüszerezett igazság, élő okosság s eleven morálkint tekintti, mindamelltt, hogy midőn ezen elmélet vonalán az életbe átélgni kell, a népek, valóságos jogok helyett illusiókat, vagy is: az egyenlőség helyett egyarányutlanságot, a szabadság helyett a régi korlátokat, a rend helyett féktelen kitoréseket, megtakarítás és olcsó kormányok helyett pedig milliárdos budgeteket találnak. A valóság, melly minttény a népek eszméiből s gondolkozási tehetségéből az életbe átment, mindössze is, csak azon visszaverhetlen előítéletben áll, melly a királyság és a képviselő nagy testületek közli antagoniszmust a nemzetek boldogsága s prosperitása kiapadhatlan s kétségbe nem vonható kuforrásának tekintti; azután pedig azonsajátzerü s szinte kitagadhatatlan s visszaverhetlen jellemben, melly a vállalkozásokra és a dolgok élére termett egyéneket az üres ideák és a hatalomhozi szenvedélyes ragaszkodáshoz hajlja. Ez az új eszméknek s elveknek legnagyobb calamitása; mert a midőn az ideák feletti eligazodás már sikerülni kezd, a hatalom feletti pusztító harc még csak akkor áll be edzetten s hajthatlanul.

De hagyjuk most ezen csak tömegben s culminatívus pontokban itt apostrophált abstractiókat, mellyeket vitatkozó formában minden phasisain keresztül lépésről lépésre kritikailag elemzendünk, és a tisztá és s a nemzetek életviszonyival s jogaival összehasonlitandunk akkor, midőn a centralisatióknak, parlamentarismuskormánynak és a felelős ministeriumnak hazánkban is mindinkább terjedni kezdő elvét s rendszerét — mennyire a journalistikának keskeny hasábjai megengedendik, — bonczkés alá veendjük; és men-

jünk át a majoritás tanára, mellyet a képviselöi rendszer apostolai, — kik ezt csupán a hajdani demokratia, t. i. a fejenkinti szavazás, az ös népgyülések és a tömegi kormányelvnek kárpótlásul tekintik — csak nem rég állítanak fel, és azt rendszeresíteni csak most törekszenek.

A népsouverenitásnak absolut elve messzire vezetett. Ezen elv, mellyet Royer Collard az erőszak souverenitásának, a legabsolutabb erő legabsolutabb formájának nevezvén, róla azt mondá: hogy eme szabály, határ, kötelesség s lélekismeret nélküli souverenitás mellett nincs sem alkotvány, sem törvény; sem jó, sem rossz; sem jelen, sem jövőndő; ezen elv, — mondók, — a politikai jogok positivitását, az elme szabályos consequentióinak, és az élet által nyilvánult eseményeknek oly vonalára állítá, mellynek a maga végtelenségénél fogva szükségkép a fatalismus és a scepticismus oscillatióiba kelle elenyészni. Az illy súlydebből azt kiemelni, és a positivitás terére visszavezetni, sem St. Simon, sem Owen, sem Fourier socialismusi tanai, sem más akármely életvalóság, vagy elmélet a földön nem leszen képes soha. . . . Be kelle tehát kanyarodnunk. De hová? A majoritások tanához. — Ezt azonban méltán, mert ezen rendszer, minden tökéletlensége mellett is az általános socialis életviszonyaiból van merítve, és habár az önkormányzásnak illusorius köréből a valósághoz nem viszen is, de ezt leginkább megközelíti.

A demokratismusként justificatorius elve, t. i. a nemzeti közakarát (voeu national, öffentlicher Gemammtwille) melly Solon s Lykurg honában a közdolgokat vezette, és a forumok acclamatiói által gyakoroltatott, csakhamar pusztá fictionis ismertetett a mostani új szabásu képviselöi rendszerek elméletének alapítói által. Ugyanis: ezen kifejezés felteszi, hogy a nép fejenkint valóban el van látva politikai akarattal, mi nem igaz, — és hogy ezen politikai akarat mindnyájára nézve egy s ugyanaz, mi ismét nem igaz, sőt lehetetlen. Miszerint tehát illy körülmények közt a nemzeti közakarát eltalálathassék, kétségtelennek vételik; hogy a majoritás a minoritást erkölcsileg megköti, és azért a főhatalom nem viszonzoztatik többé az abstract népakarathoz, hanem a szavazati többséghez.

Nem szándokunk itt taglalgatni, miszerint az illy tannak felállításá már magában is egy egész hosszú sorát fogadja el ama észbe ütözö suppositumoknak, mellyeknek felvilágosításába bocsátkozni az illy elvek feltalálói örökéig fognak vonakodni; felteszi jelesül: hogy egy társulatban — a valóságos politikai zerusokat még ide sem is számítván — valamennyi egyén fejenkint egyiránt tud, akar s érez; ennél fogva tehát valamennyien egyarányu egységekként tekinthetnek; felteszi továbbá: hogy ha minden határozat a szótöbbség szerint történik, az illy határozatnak már tényleg valamennyiek javára kell kiütni; felteszi ismét: hogy a minoritás még a mellett mindig tökéletesen szabad, ha a majoritás által megkötöttik; felteszi folyvást: hogy a majoritás soha kegyetlen s féktelen követeléseket a minoritás irányában tenni nem fog; felteszi végre: hogy ha a törvényeket egyedül a majoritás hozandja, akkor a társulat az önkény s tyranismus ellen ernyözve van! — Csupa szorongató téveszmék, mellyek, ide nem számítva a választási rendszerek ellen harczoló még hatalmasabb — maga idejében előszámítandó — kétségeket, az ujszabásu alkotványos formák legösszintébb hivat is ezen rendszer jövőndője felett méltán aggodalomba dönthetik.

De legyen ez bár hogyan is, a majoritási rendszer ma már befejezett tény és az összes alkotványos életnek egyetlen expediensévé vált. Az már nálunk is megragadta fejeket, már nálunk is a közakarát nyilvánításának, az alkotványosság és a törvényhozás oconomiájának kizárólagos tényezője lett; nálunk is

minden csekély alkalommal a szavazási többség hivatalik eldönteni az intelligentiák, a mérséklet és kölcsönös capacitatio útján eligazítható ügyeket s bajokat; ez nálunk is úgy van már, mint a hogy mindenütt lenni szokott, hol a politikai tanoknak s elveknek túlpontjain álló s a szenvedélytől korbácsoltatott párt nem a capacitatio, hanem az erőszak, és a véleményeknek hajthatlansága által szerepel; szóval: ez már tény, hogy így van, és mivel így van, úgy már azt, ha a majoritás megszerzésére az illető pártok cselekvően fellépnek, gyanusítani, a legbotrányosb igazságtalanság és zsarnokság. Itt tájékozásul s eszmederítésül egy uralkodó igazságot kell a majoritási tannak lényege visszautasíthatlan charakteristikájából kiemelnünk, t. i. komoly bátorsággal s hajthatlan eréllyel felmutatnunk azt, miszerint azon egyénekre nézve, kik a fenforgó kérdéseket, mellyek felett szavazni kell, és a személyeknek — az ügy irányában, mellynek kezelése végett választatnak — alkalmas vagy alkalmatlan voltát egész kiterjedésében s következeiseiben megbirálni nem értik — a durva megvesztegetéseknak moralitást megtámadó, és az intimidatióknak s fenyegetözésnek az akarat nyilvánítását már tényleg kizáró eseteit kivéve — máskint mint a felvilágosítás, informatio, capacitatio, reá-beszélés és más hasonló utakon a szavazáshoz alkalmazni teljességgel nem is lehetvén; és így a pártoknak majoritási játékainál s mérközéseinel közbejönni szokott hasonló, első ötletre szembeszökő s elidegenítő mozgalmak s cselekvések, mindig maga a majoritási tan s rendszer lényegének eredendő bünei, s ezen tan s rendszertől teljességgel elválaszthatlanok. Ez nem visszaélés, hanem a dolgok természetes és szabályos menete, és ha s a míg a demokratiai párt ezen vonalon a cselekvőseknak normális exigentiáival élve, sorait ezen politikai önvéleménytel s meggyözödéssel nem bíró elemekkel számszerint gyarapítja s növeli, addig a conservatív felekezet ezt valami méltatlanságnak tekintve, szabatos méltósággal s defaecatióval a sanioritás regioiba barangol ott, hol a kérdés tulajdonkép nem a sanioritás, hanem a pluralitás körül forog; akkor természetes, hogy méltóságos cynismussal és nemes resignatióval csatát fog folyvást is veszteni, és az illy sanioritási praedilectio, ott, hol nem ez, hanem a potioritás kívántatik, csak annyi, mint a győzelemre s nyereségre számított törekvéssel még előbb felhagyni, mintsem az megkezdett volna.

Az oly egyéneket, kiknek szilárd és elhatározott politikai meggyözödések nincsen, másként mint a reá-beszélés, felvilágosítás, és a jó ügy iránti megnyerés útján a szavazatadásra birni, anyag s erkölcsileg lehetlen; — de ez így már szigoruan a párt fejenkinti számának szaporítására, vagy is a majoritások megszerzésére intézett működés. — A szóbeszéd: e vagy ama honfinak az ő politikai pártjának szaporítása és gyarapítása körül működni nem illik, nem lehet; mert ő főur, mert ő főhivatalnok, mert ő pap, mert ő öreg — egy gyáva, egy könyörületelességre méltó, egy nevetséges, a politikai és alkotványos életteli meghittségnek tökéletes negatióját magában foglaló oktalan szójárás. Mintha a főur, a főhivatalnok, a főpap, az öreg ember megszűnt volna lenni honpolgár! mintha megszűnt volna politikai meggyözödésekkel birni, mintha megszűnt volna a socialis viszonyokat jellemző elkerülhetetlen s természet-szükségteől parancsolt ösztönnel birni, hogy véleményének elfogadására másokat is reá birjon! A socialis életet lehetővé — higyjétek — csak ez teszi. E nélkül a társulat csak egy napig sem létezhet. . . . A socialitás lényegének minden momentumai azon folytonos ész s ösztönszerű tevékenységneél állanak, miszerint egyikünk a másikat a belátása s véleménye szerinti menetelre rábirni, rábeszélni, s különös s mindenféle erre szolgáló módokon arra reávezetni törekszik; az alkotmányos po-

litika egész élete s practicabilitásában főleg, s jellemzőleg ezen ész ösztönszerű tevékenységnek felelnek. Az absolutizmus s despotia erőszak által kormányoz, az alkotmányosság okok és a vélemények eligazítása által. A vak engedelmisség, és az okoknak hódolás közti különbség csak ez. Mind azon tevékenység, melyet alkotmányos országokban sokkal nagyobb mértékben szemlélünk, mint az absolut rendszereknél, csak ezen különbségnek felelnek: mert míg az absolut államokban a párt s majoritási szerzők körüli tevékenység egyedül a privat-vágyon s érdek terén forog, addig az alkotmányos országokban ez még a politikai is hozzájáró; ez az oka, hogy constitutivonalis országban az élet, a tevékenység, a mozgalom, a forogás s surlódás hasonlíthatatlanul élénkebb. Ez ép úgy, valamint az egész magány élet, mind csak pártmajoritás kieszközlése utáni működés, és hagyja csak abban az alkotmányos polgárzat ezen párt majoritási szerzőt kötelelesen, és az alkotmányosságnak teljességgel meg kell szünnie. Igaz ugyan, hogy az efféle tevékenységnek lehetlen sokszor az álnokság, a fondorkodás, a vélemények és birtok körüli csalás s csalódás terén nem forogni; de éppen azért örökre igaz marad az, hogy az alkotmányos szabadságtól a visszaélések elválaszthatatlanok. Midőn azonban az egyik részt már ezen visszaélések után a majoritás megszerzésére működni látjátok, akkor ha ti még a majoritás megszerzésére szolgáló loyális eszközökhöz sem nyultok, ügyetek menthetlenül veszve áll. (Vége követk.)

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Abaujvölgy. Kassai, september 12-én. Megyénk névze folyó hó lje vala azon boldog és örömlap, s e szerint ősi alkotmányunk és nemzeti szabadságunknak várva várt ünnepe, mellyen felséges királyunk által f. é. május 2-án ns Abaujvár főispáni helytartóvá kegyelmesen kinevezett nyitraiánkai Vitéz János királyi tanácsos ő mltga főkormányzói székét megyénk közörmére elfoglálá. Ez nap reggeli 9 órákor a székes templomban fötiszt. Könyig János kassai kanonok, apát és lelkész buzgó áhitattal végzé az isteni szolgálatot, mellyen ő mgt környezve a kassai és roznói püspököktől, a rendektől, számos gróftól és városi küldöttségtől, kik mind előtte való nap, valamint a helyben szállásoló tábornok és tisztikar is derék ezredesével, ő mltgánál diszruhában tisztelkedtek. jelenvolt, mellynek bevezetével a bevezetési ünnepélyes gyűlés kezdődött; ő mltga ezen 3ik évnegyedes közgyűléstünk még mint Abaujban feledhellen emlékü jeles első alispán nyitá meg, ki is a tanácskozási teremben a rendek nagy számu fényes kísérete mellett megjelenvén, az iránta viseltető szives tiszteletük és forró szeretetük nyilvánításául szünni nem akaró éljen kiáltások közt elnöki székét elfoglalván, a KK. és RRhez intézett fontos s velős beszédében azt adá elő, milly nagyon örvend azon, hogy a ts rendeket e mai napon illy ritka nagy és fényes számmal egybegyűlkezve tisztelheti; továbbá: hogy miután vannak minden ember életében oly szerencsés és boldog szempillantások, mellyekben annak nagyságát teljes mértékben érzi, ugy miután ő cs. ap. kir. felsége őt megyénk fényes főkormányzói székével és méltóságával kegyelmesen megajándékozván, vele mint hű jobbagyával kegyelmesen parancsolni méltóztatott, örömtelt kebellet és hazafiai őszinte bizalommal jelenik meg a ts KK. és RRek között a végett, hogy a ts KK. és RRkel a szent esku által törvényesen összekapcsolva, mint főkormányzó mielőbb élvezhesse azon boldogságot és szives érzelmdús napokat, mellyeket mint megyénknek hét évi alkormányzója a ts KK. és RR-től folyvást tapasztalni szerencsés vala, s illy szives és harsogó éljen kiáltásokkal fogadott kifejezések mellett ő felségének a KK. és RRhez bocsátott kegyelmes kir. leiratát, valamint a kegyelmes kir. adománylevelet is felolvasás és kihirdetés végett, bemutatá, mellyeknek a főjegyző általi felolvasása után mélt. főispáni helytartó ur legelsőbbben az egybegyűlt KK. és RRhez, azután a tisztikarhoz tartott velős érzékeny beszédében eddig viselt első alispáni hivatalától, a hiteles peccsétnek visszaadása mellett búcsut vevén, azt letette, és főkormányzói diszes hivatalát lelkesen előadott ékes és velős beszéddel riadó éljen kiáltások közt elfoglálá: — azután pedig ő mltga a ns megyének legdrágább kincsét, a hűségére bizott hiteles peccsétet másodalispán t. P a t a y Sámuel urnak kezébe a közgyűlés színe előtt olly lelkes — a KK. és RRek által is éljen kiáltásokkal helyeselt — kijelentéssel „hogy azt tisztább és hűségesebb kezekbe le nem tehette,“ általadván, és azzal a KK. és

RR. kegyességéből és bizalmából hét évig viselt első alispáni hivatalából örökre kilépven, azt a KK. és RRnek hálás köszönete mellett visszaadta, mellynek megtörtéttével a k. k. leirattal megküldött és felolvasott hűforma szerint, miután az iránt semmi észrevétel elő nem fordult volna, kassai megyés püspök O e s k a y Antal ő nsga által — kit a KK. és RR. becses személye iránt viseltető bizalom és szeretetnél fogva e végre megkértek — ünnepélyesen megeskettett; a hit letétele után főispáni helytartó ő mgt régi szokásnál fogva négy főszbiró által székestől 3szor felemeltetvén, már mint a megye rendével és szent kötés által törvényesen összekapcsolt főkormányzó nyomos és szivreható beszéddel üdvözlé a rendeket. E jeles, többszörözve „éljen“ kiáltásokkal félbeszakított beszéd után megyénk másodalispánja a ns megyének hiteles peccsétjét átvéve, közörmendezéssel fogadott beszédet mondott, végre pedig derék főjegyzőnk Kelcz Istv. ur ő mltgát a rendek nevében lelkesen és jelesen megköszöntötte. Mellyeknek végeztével ezen beszédnek a megye nemesi pénztára költségén 500 példányban ki nyomtatni rendeltettek, egyszersmind a megye főbeszedőjének köteleességül tétetvén, hogy a fentisztt főispáni helytartó ő mltgának megszabott évi fizetését f. é. sept. 1-től a ns megye házi pénztárából rendszeren szolgáltatssa ki. — Ez alkalommal ő mltga által táblalibrákka nevezettek: gróf Aponyi György alkormányzó, gróf Somsich Pongrácz állodalmi conf. tanácsos, gróf Károlyi Lajos nyitrai főispán, gróf Széchenyi István belső titkos s helytartósági tanácsos ő excjok, ifjabb Majláth György Baranya megyei főispáni helytartó és Bartakovics Béla roznói megyés püspök ő nságuk. — Ezután táblalibró G. I. szót emelt és beszédét megczáfolhatatlan okokkal támogatva, azon indítványt, miszerint ő mltgát a tisztujtás mielőbbi megtartására illő tisztelettel kérte, pártolására a rendeket felhívta; melly indítványt a rendek magokéva tévén, ennek következtül ő mltga eképen nyilatkozott: hogy a törvényeket teljesíteni főkormányzói köteleességének ismervén, ezenem kijelenti: hogy rövid idő alatt, a mint csak leghamarább lehetni fog, a KK. és RR. törvényes kívánságának eleget tenni és a tisztujtás határnapjának mielőbbi kitűzésével a törvény rendeletét teljesíteni fogja. — Melly után még három felsőbb parancs felolvastatván, a közgyűlés, mellyre a megye rendei új főkormányzójuk iránti őszinte tiszteletökeltanúsítandók, a megye minden részéből ritka nagyszámmal ide sietének, ő mltga bevezetése ünnepélyének diszt emelendők, déli egy óra után eloszlott; a tanácskozási terem és a karzat zsufolásig tömve valának. — Gyűlés után a megyei egész tisztli kar másodalispán vezérlete és szónoklata mellett ő mltgánál tisztelkedett. Délutáni 2 órákor ő mgt a városi tánczteremben 360, a város kertjében pedig 140, összesen 500 személyt megvendégte. Este ő mltga fáklós éji zenével tiszteltetett meg. (Vége következik.)

Budapesti újdonságok. Fenséges nádorunk státushivatal viselésének ötvenedik évnapja, az az f. sept. 22dik estvéjén az egész belváros ki lessz világitva; a külvárosiakat ő fensége ezen tiszteletnyilvánítástól azon okból, ne hogy több szegény lakosok ez által terheltessenek, kegyesen felmenteni méltóztatott, s ez által is nemes szívének újabb tanúságát adá. Herczeg primásunk ő föméltósága tegnap érkezett városunkba, magas jelenlétével a már feljebb említett országos ünnep diszt emelendő. — Pest városa tanácsa s választó polgárai, a város szabadalmában foglalt minden két évben szent György napkor tartandó tisztujtás megtartásáért a n. m. helytartó tanácsához e napokban folyamodtak; annál is inkább, mivel a választó polgárság közöl a legközelebbi tisztujtás idejétől 22 lön a tulvilági polgárok választottává... Béke hamvaikra! — Pest városa tanácsához egy külföldi és egy belföldi kereskedő ház folyamodott a város utcáinak légszesszeli kivilágíttatásáért... Ezt mi igen helyen s igen természetesnek találjuk, mert miután annyi légvárakat építettünk, s naponkint építünk, illő hogy légszesszel ki is világituk azokat; a kérdés tehát csak az: külföldi vagy honi részesüljön-e a czélszerű vállalatban? — A m. k. kincstár a leopoldvárosban egy templomnak építtetését a városnak azon feltétlen alatt, ha a forrást, miből azt építtetendő, s a tervet s a költséget, mibe kerülend, előterjesztí, megengedni méltóztatott. — Rákosunk egyik részén a rendes, másik részén pedig a polgár-katonaság ugyancsak folytatja táborozásait; azon kis különbséggel azonban: hogy ez utóbbiak reggel vagy délután kimen-

nek s estvére visszajönnek; míg amazok napot és éjt, jó s rossz időt egyiránt kün töltenek... Hasonlóság e kettő közt még is van annyi: hogy mindketen csak játszanak, az egyik rész t. i. háborusdít, a másik rész pedig táborozásdít; s így megfelelnek emberiségüknek, mert mint Schiller mondja: az ember csak akkor ember, mikor játszik! —

VIDÉKI HÍREK.

Monok. Tíz év mult azon érzékenyítő percztől, mellyben a monoki róm. kath. közönségnek olly lelkipásztortól kelle búcsut venni, kihez közöttök hivataloskodása hosszas évsorán, páratlan buzgalma, s nyájas leereszkedése miatt, őszinte bizodalom, hála, tisztelet s osztatlan szeretet melegevel érzé magát fűzöttnek lenni; — s a midőn búsan ható elválása után, már most, minden szorosabb viszonyát megszüntnek vélné; — azon pásztor mélyen érezvén szívet össze-forrva azok szíveivel, kik őt egykor környezék, hō ragaszkodásának jelét tanúsítá jelenleg is bőkezűségében. Méltóságos Fábry Ignác ezimzetes püspök, s esanádmegyei kanonok ő nagyságát értem: ki hivatásának böles felfogása által egykor pásztorsága alatt levő hívei mind szellemi, mind anyagi jóléte előmozdítására nagy hatásán, s a fent nevezett monoki róm. kath. diszes templom és torony felállítására körüli részvétele, s munkás fáradozásán kívül, legközelebb is szükségei fedezésére 1000 ftból álló alapítványt tön. Ezen nemesen jellemző tények által felszólítva érzem magam: hogy méltóságos gróf Andrassy György ő nagyságának, mint a monoki róm. kath. egyház lelkes védnökének, a ki bőkezűségének tulajdonítható egyedül, hogy a mult évi julius 3-án rendkívüli vihar által összerombolt templomtól haladékol nem szenvedő példás készségűl cseréppel fedve felállítatott, — szives elismerését nyilvánítva; — híveim nevében, valamint méltóságos Fábry Ignác ő nagyságának tett alapítványáért, ugy szinte mélyen tisztelt méltóságos védnökömmek nagyilekileg gyakorolni szokott bőkezűségéért, keblem mélyéből eredett őszinte hálás köszönetemet tegyem. L. V.

(*) LAPSZEMLE.

Budapesti Híradó. (240. sz.) Első cikket már megismertettük. — Második cikkében „Az ellenzéki sajtó gyanúsítása“ czim alatt felszólalás közöltetik többektől a honti conservatív részről, hasonló aláírással; mellyben T. A. ur ellenében, ki a P. H. 525ik számu főcikkében az aug. 1-re hirdett honti közgyűlést azzal gyanúsítá, mintha itt olly tan állítatott volna fel, miszerint valahányszor bizonyos tekintélyeknek, vagy egy bizonyos pártnak többsége nincs, a gyűlést el kell halasztani vagy oszlatni, megmutatlatik, és a megyei jegyzőkönyvre hivatkozva — mint mondani szoktuk — kézzelfogható okokkal bebizonyítatik: hogy a mondott közgyűlésnek következő naprai elhalasztása jogos is, méltányos is, mulhatatlanul szükséges is volt. Mi szívünkben örömdünk, hogy e tárgyban közölt főcikkeink historiai tényekre épített alapossága illy szép módon igazoltatik. Mi a főispánnak gyűlésszervezési vagy eloszlási jogát illeti, ezt csak az tagadhatja, kinek a magyar közjogról semmi fogalma nincs, vagy ki azon közvetítő elemet, mellyet törvényeink a koronás fejedelem és a megyei státusok közt a sikeres és erőteljes kormányozhatóság tekintetéből megalapítottak, nullificálni, a főispáni hatáskört merő nemlegességre s téllenségi szerepre devalválni, és így a megye és főkormány közötti törvényes viszony természetes képviselőjét és fentartóját ezen ész és alkotmányos hivatásától megfosztani, és annak a megyei s tartományi státushatalomtól független közvetítő activitását ugyan ezen megyei és tartományi státushatalom által absorbaltatni szeretné. De ki a magyar közjogot ismeri, és tudja, hogy a magyar megyék nem sveiczi kantonok, hanem olly municipális hatóságok, mellyek ugyan a köztörvények által kijelölt körben szabadon kormányozhatják önmagukat, de abban, hogy valjón csakugyan a köztörvények által kijelölt körben működnek-e vagy sem? egyenesen a törvények főörjétől, a főkormánytól függnek; ki — mondom — ezt tudja, az bizonyosan vagy esztelenségnek, vagy alkotmány elleni törekvésnek fogja bélyegezni azon tulzó demokraták izgatását, kik azt követelik, hogy bármit tegyen is a megye, bár annak egyik pártja vérben kívánná is fűrésztetni a másikat, mégis a törvények főörjét képviselő megyei főispánnak vagy helyettesnek ne legyen joga az illy megyei gyűlést praeveniálni vagy szétoszlantni. Valóban ez gyönyörű satyrája lenne a hazai törvények iránti tiszteletnek, mind a megyék mind a fő-

kormány részéről! Már a honti eseményt illetően a kérdéses gyűlés másnapra elhalasztásának jogszerező- vagy jogszereztlensége egyedül azon két körülmény által határozatik meg: a) vajlon az elhalasztás a megyei rendek többségének értelmében történt-e vagy sem? mert ha igen, akkor a többség ellenében a kevesebbséget pártolni nem lehet, a vitaközös önként megszűnik; — b) pedig: vajlon mindkét párt azon köztörvény értelmében kívánt-e működni, miszerint „sanior pars decidit“, vagy sem? mert ha nem, akkor — hegy a köztörvénynek elég tetséssé — a törvény főörjét képviselő főispáni helyettesnek nemcsak jogában, de egyenes köteletségében állott a közgyűlést mindaddig felfüggeszteni, míg a tanácskozás ezen törvény értelmében megtarthatásának lehetősége be nem következett; különben az következék, hogy a főispáni helyettesnek az előrelátott törvényteleneséget és törvényerőszakolást sines joga megátolni, hanem kénytelen bevárni és tűrni, hogy például az alkotmányos kisebbség az alkotmányos többség kívánsága ellenében, anyagi durva erő használásával diadalmaskodjék. Már mi az első vagy is azon kérdést illeti: hogy vajlon az elhalasztás a megyei rendek többségének értelmében történt-e vagy sem? erre nézve legjobban megfelel a megyei jegyzőkönyv, mellynek bizonyítása szerint, a jelenvolt mindkét pártból álló közgyűlés folytatában, a RR. többsége által, a főispáni helyettesnek ugyan ezen intézkedésért, hála és köszönet szavaztatott; mi által az elhalasztási kérdést a megye természetesen magáévé tévé. Es így midőn Pestmegye, vagy inkább Pestmegyének tudomokratai elemekkel saturált néhány egyénei magukat a hontmegyei RR. többsége által elfogadott megyekormányzói intézkedés felett censuraló bírák-ként felvetették, és azt hóhérvadásnak, hazaárulásnak, róka-eljárásnak s a jó Isten tudja még mi mindennek bélyegezték, egyenesen az alkotmányos többséget, tehát törvényes diplomatikai értelemben magát is Hontmegyét sértették, mellynek jegyzőkönyvében ugyanezen ferde epithetonokkal illetett intézkedésért az összes megye nevében hála és köszönet szavaztatott. Valóban kíváncsiak vagyunk tudni: miként fogja a férfias Hont, a felette magának gyámkodói szerepet igénylő Pestnek, ezen nem keresett saját nemű loyálisitását és szolgálati készségét meghálálni! mert hogy ennyi buzgóságot hallgatással mellőzzön, nem hihetjük. Mi a másik, vagy is azon kérdést illeti: hogy vajlon mindkét párt azon köztörvény értelmében kívánt-e működni, miszerint „sanior pars decidit“, vagy sem? erre nézve feleljen maga a honti esemény története. Közgyűlés előtt mind a conservatív, mind a demokrata párt főnökei kölcsönösen megígérik egymásnak, hogy kortes erőt nem vezetendnek a tanácskozási terembe. A conservatívek, mint igaz magyarokhoz illik, adott szavukat megtartják, ellenben a demokrata, kiknek száma a conservatívokéhoz úgy áll, mint 60:150-hez, előre tudván, hogy az alkotmányos többség ellenében kisebbségben maradandnak, adott szavukat hűtlenül megszegik, és alattomban 120 kortest szállítanak Ipoly-sághra, hogy ezek vad ereje által az alkotmányos majoritást elnémissák, vagy miként april. 14-én történt, lekövezzék, ledorongolják. Következésképp a demokrata párt volt az, melly törvény és alkotmány elleni ténre állott. Avagy mutassatok fel olly törvényt, vagy ha törvényt nem mutathattok, mutassatok fel az alkotmányosságnak azon postulatumát, melly megengedné, hogy az alkotmányos kevesebbségnek okok helyett szabad nyers erőt használnia az alkotmányos többség elnémissására! Ha pedig nem mutathattok, akkor többé nem is tagadhatjátok, hogy a kisebbségben levő honti demokrata párt egyenesen törvény és alkotmány elleni ténre lépett. Illy körülmények között a főispáni helyettesnek nem maradt egyéb hátra, mint vagy azonnal megtartani a közgyűlést, és tompa malatiával bevárni, hogy a köztörvény értelmének ellenére, a kisebbség érdekében bevezetett rakoncátlan kortestömeg, vad lármájával, és ha így nem sikerülne, vérengzésre is kész durva erejének használásával, az álnok kijátszott alkotmányos többséget ledorongolja; — vagy pedig a közgyűlést felfüggeszteni, s addig olly módról gondoskodni, miszerint a vérengzésre kész durva erő többé ne legyen akadály, hogy a tanácskoznai kívánók minden physikai mérkőzés nélkül, azaz nem botokkal és csákányokkal, hanem pusztán csak okokkal vihassanak meg egymással. Az első tennie nem volt szabad, sem úgy mint a törvény főörje képviselőjének, sem pedig úgy mint a megye törvényes kormányzójának: mivel az előrelátott és

mégis meg nem gátolt erőszakoskodásokért vagy éppen vérengzésekért, a felelőség terhe mindig a megye kormányzóját nyomja; már pedig a miért felelős, annak megakadályozhatására — bár mit mondjanak is Chinában X. megye gyámkodó gyermek bölcsői — törvényes jogának is kell lenni, különben mind a felelőség, mind a megyekormányzó törvényes hivatalának köre merő illusio. Következésképp tennie kellett a másikat, azaz törvényes jogával élve a közgyűlést felfüggeszteni más napra. És már most kérdjük: megtartandotta-e Hontnak erélyes főisp. helyettese a közgyűlést a kitűzött határnapon, ha a demokrata kevesebbség szintegy megtartván adott szavát, mint a conservatív többség, a tanácskozási helyre hűtlenül részeg kortescsoportot nem szállított volna? Felelet: igen is; mert ha mindkét párt egyaránt hű maradt volna adott szavához, akkor vérengzéstől és erőszakolástól nem tarthatván, semmi oka nem leendett a közgyűlés elhalasztására. Ki kényszeríté tehát a főispáni helyettes ezen elhalasztásra? Felelet: a conservatív majoritás nem; mert ez bizván önmagában, kortes erő nélkül kívánt tanácskoznai; hanem a demokrata minoritás, melly magában nem bizván, a többség ledorongolására alattomban kortestömeget csődített be. Ki tehát egyedüli oka a főispáni helyettes erélyes és eszélyes intézkedésének? Felelet: egyedül és kizárólag a szószegő s erőszakoskodó demokrata párt. Mi oka tehát, hogy most még is a demokrata párt patlog és szébeskedik leginkább? Felelet: mivel újabb időkben éppen ő volt az, ki e nemzet józanabbjainak szendergése miatt, példanélküli önkénnyel zsarnokoskodott e hazán; már pedig a zsarnokságnak az a természete, hogy ha egyszer bitorolt hatalmának önalkotta trónjáról lesújtatik, akkor — a férfias kitérésre sem kedve sem ereje nem levén — némbéri hangos jajveszékkel és panaszkokkal szokott küzdeni a bilincsekkel kibontakozott diadalmaskodó igazság és józanság ellen.

KÜLFÖLD.

Spanyolország. Thiers éppen jókor érkezett Madridba, hogy tanuja lehessen egy gyorsan elnyomott lázadásnak; ő sept. 3-án érkezett a fővárosba Walewsky és Leroux kíséretében, és sept. 5-ki éjfélok ezeket írják: „egy lázadási merény ütött ki ma este 10 órakor; mi azonban a katonaság által rögtön elfojtatott, csak egy tiszt sebesített meg.“ A „J. des Debats“nak ezen levelezője semmirezletességeket sem említ meg.

Mialatt Pamplónában Navarra fővárosában Nemours és Aumale francia hercegek tiszteletére fényes ünnepélyek rendeztetnek, az alatt Barcelonában Catalonia fővárosában Breton Manó főparancsnok tekintetbe vévén, hogy Spanyolország jelen politikai állásánál fogva a rendes törvények nem elégségesek az országot a fenyegető vesztől és szerencsétlenségtől megóvni, követk. bandot boesátott ki: „Mindazok, kik a királynő kormányra, a státus alkotmánya s törvényei ellen összeesküdenének, mihelyest bűnik bebizonnyul, agyonlövötnék. Tilalmaztatik a fegyverek, botok s hegyes kések hordása s használata. Mindenki, ki élelemódja s keresete felett tisztában nem áll, s minden munkás, ki dolog ideje alatt koresmákban vagy más nyilvános helyeken mutatkozik, mint csavargó tekintetvén, a törvény erejénél fogva szigoruan megbüntetik. Mindazok, kik csempészkedést üznek, bűntársikkal együtt minden személyválogatás nélkül szigoruan megfenyítetnek. A tolvajokkal rövid eljárás történendik. Játékosok, bármely osztályához tartozanak is a társaságnak, mint csavargók az itélőszék elébe állítatnak; s neveik hírlapok által nyilvánossá tételnek. Ugyanezen bánásmódot tapasztalandják azon házbirtokokosok, hol ezen játékosok összegyűlnek. Minden fegyver szoros büntetés alatt három nap alatt az előjárásnak átadandó. Azon esetben, ha a közbéke megzavaratnék, a kormány hivatalnokai rögtön az előjárásnál jelentendik magukat. Barcelonában pedig Atarazanas erősségben s más a hatóságok által kitűzött városokban. Kelt Barcelonában septemb. 1. „Breton Manó.“

Nemours és Aumale hégék nem sokáig mulattak Pamplónában; sept. 4-ikén ott megérkezvén, már sept. 5-án Bayonneba ismét visszatértek.

Franciaország. Mult számuakban már említők Victoria királynőnek Eu kastélybani látogatását. Ezen látogatás inkább barátságos színt visel, a királynő csak egy nap mulatand Euban s 9-én este utját folytatandja, minthogy sept. 10-én brit földön akar kikötni. — Nagyon nevezetes dolog, hogy ép azon pillanatban, midőn a szives egyetértés Anglia- és

Franciaország között az ismételt eu látogatás által erősödni látszik, és Joinville hg a királynő fogadtatásánál jelen van, a londoni s párisi hírlapok heves tollharcot folytatnak éppen a hg személye s az angol kikötőkbe tett legújabb kirándulása felett. A „Morning Chronicle“ egy nagyon ingerült cikkben ezeket mondja: „Mi azt találjuk, hogy Joinville hg. fáradságot von magának a Brighthon közelében levő kikötőkbe s az angol tengerpart más pontjait megvizsgálni. A röpirat szerint, mellyben a herceg az esz-közökről szól, mellyek Franciaországnak rendelkezése alatt állanak városainkat megtámadni s hajóinkat elmeríteni, több szerénységet s tartzkodást kellett volna mutatnia, mint akármely más francziának az angol kikötőkbe kirándulásában. Az, hogy Joinville hg időt vesz magának kikötőinkben leskelődni, és kiszállási pontokat kiszemelni, lehetlen, hogy barátságos érzelmeket élesszen bennünk. Igaz, hogy a franczia kormány, a franczia udvar, sőt maga a franczia közönség is nem régiben engesztelő hangon szóltak, s még is a valóságos tettekben s tényleges intézkedésekben az Anglia iránti bizalmatlanság gyarapodásban van. Erős készülétek tételnek, a kardok köszörültetnek, melly nagy ellentétben áll az ismételt békebiztosításokkal. Ha valamely trón biztosítva lehet hadiszerek egymásrai halmozása által, akkor az orleansi dynastia trónjának bizonyára erősen kell állani; de szerencsétlenségre ezen anyag nagyon is gyűlönkony természetű, úgy annyira: hogy a főveszély éppen a szerékből támadhatna, mellyeket mérték feletti elővigyázatból, mint erősítést, halomra gyűjtöttek. A franczia nemzet nem szeret vetni, a nélkül hogy arasson; ő e nagyszerű köleségért kárpotlást vár — legalább dícsőséget. De a dícsőség háboru. Hogyan alakuland napjainkban háboru, az előttünk nehezen fejthető találynak látszik. Mi magunk sem tudjuk, milly rendszert követnénk, s még kevesebbé azt, mit az ellenség tenne. A „Morning Chronicle“ e cikkére vonatkozólag a „Courrier Français“ sept. 9-ől következőleg szól: „Joinville hg szerencsés az angol hírlapok rágalmaít Franciaországgal osztani. A tengerészetről irt ismeretes röpiratának nyilvánossá tétele óta a londoni lapok meg nem szűnnek haragjukat a fiatal admirall ellen szorni. Guizot-nak mindenkép tömjeneznek, míg más részről a király fiát megbántókkal árasztják el. Legártatlanabb intézkedései gonoszul felremagyaráztatnak; utósó tengeri sétája is Brighthonba, a „Morning Chronicle“nek a legélesebb gyanúsításra szolgált alkalmul. Némelyek azt akarják elhíttelni, hogy Joinville hégnek az angol partokrai megjelenése háboru jelének tekintethetik.“

Anglia. Mi alatt Németországban számosan lépnek ki a római kath. egyház kebléből, az alatt Angliában folytonosan tartanak a római kath. egyházhozóit érészek, különösen a papság között. Bridgewaterben (Somerset) Capes helybeli lelkesz éppen most tért át s községének számos tekintélyes tagja követé őt. Most azon vannak, hogy egy kath. templomot építsenek maguknak. Ward Oxfordban a kath. hitrei átmenetének indokait egy hosszu nyilvános röpiratban közli, mit a sajtó sokszoros commentárral kísér. Azon kérdésre, hogy miért nem tért át előbb? azt válaszolja: miszerint azt mindaddig szükségesnek nem találá, míg azon véleményben volt, hogy az anglican egyház tagjának szabad legyen a római katolikusok hit-elvét vallani; most azonban a püspökség s egyetem közbelépése őt e véleménytől megfosztá, s így kényserítve vala e lépést tenni.

O'Connell Daniel Derrynane-Abbeyből Corkba O'Connell Pülöp rokonához 20 font sterlinget küldött a ballinhassigi zavarok alkalmával megöltöttek özvegyeik s árváik számára. Erösen kikell O'Connell a rendörök által használt löfegyverek ellen, s azt követeli, hogy illyes alkalmakkal a rendes katonaság szólíttassék elő, melly Irhonban, mindig emberiesen bánj a földnéppel.

A „Dubling Evening“ szerint, a kormány avval foglalkozik, hogy az elnök és al-elnök helyeit az új academiái collegiumokban betöltse, hol biztosítása következtében csupán a folyamodók személyes jelleme, és erkölcsi és szellemi képességek fog tekintetbe vétetni. A collegiumbani szabad lakáson kívül az elnök évi díja 800, az alelnöké 500 font sterling leend.

Sveicz. Sept. 9-én délután gyűlt össze a luzerni nagytanács rendes nyári ülésének folytatására. Az ügyek között, mellyek e délután tárgyalattak, megemlítendő a zürichi szövetséges székhelynek a luzerni kormányhoz intézett felirata, hol az a megkegyelmezési javaslatot a szövetséges rendeknek tud-

tul adja. Mivel még ezenkívül a kanton több polgá-
tól részint általános, részint részletes megkegyelme-
zési folyamodványok nyújtattak be, ezek amagaz szék-
hely feliratával együtt, egy 7 tagból álló bizottmány-
nak áttekintés s jóváhagyás végett átadattak.

A sept. 10ki ülés legfontosb végzése közö-
rozható azon határozat, miszerint a kormánytanács ál-
tal előterjesztett s a megkegyelmezés ajánlata felett
kimondott szövetség-ülési határozat, nem különben még
több megkegyelmezési folyamodvány, a kormányta-
nácsnak jelentés s javaslatlétel végett átadott. E ha-
tározat, igaz, nem valami bizonyos a megkegyelmezé-
si ügyben, de még is kitetszik belőle a nagytanács
szándoka általános rendelkezést becsátani ki, mely
jövőben sinormérték gyanánt szolgáljon. Több
megkegyelmezési folyamodvány egy különös bizott-
mány elibe utasított.

Luzern, sept. 10. Nápolyi magánlevelekből
azon tudósítást vettük, hogy Sonnenberg tábor-
nok, ki a király által dicsőteljesen elbocsátott, nyug-
díjt és szabadságot nyert Luzernben szülővárosában
letelepedhetni. S így mihelyest tetemes foglalatossá-
gait elvégzendő, Sveiczba visszatér, hogy kor-
mánytanácsnokki helyzetét azonnal elfoglalja.

Mexico. A Mexicoban történtek összegét a
„Standard“ következőkben adja elő: „Mexico ügyei
még mindig a bizonytalanság előbbi állapotában van-
nak. Igaz, hogy Texas bekebelezetésének híre nagy
elégületlenséget okozott, ez naponkint növekedik s
harc és háborúról fecsegnek; azonban valószínűleg
mint szalmatűz elfüstölög, mivel hiányzanak az esz-
közök. A hadminister 15 millió dollár segédelmet
kivánt, de az engedelem lehellen volt. 10,000
embernek kellett volna a texasi határszéleken megje-
lenni, de midőn „Trent“ gőzös Veracruzból elindult,
még semmi készülék sem voltak. A két gőzösből,
2 brigből s több kisebb hajóból álló mexicói hajóhad
Veracruz előtt vesztelt. A kereskedés Mexico-

ban egészen elnyomva van a megígért új vámjegy-
zék halasztása következtében. A veracruz kikötő-
ben feküdtek: „Eurydice“ brit hadhajó, „La Perou-
se“ francia, és „El Patriota“ spanyol hadibrigek. Ed-
dig már számos északamerikai katonaság indult Te-
xasha.“ Britt nyugot-Indiából semmi új. Az egészégi
állapot jó. Flores tábornok, Emador délamerikai
köztársaság volt-elnöke „Trent“ gőzösn Angliába
érkezett.

TÁRSULATOK ÉS INTÉZETEK.

Pesti testgyakorló iskola. A helybeli testgyakor-
ló iskola növendékeinek f. évi sept. 27kén szombaton délutáni
4 óraker tartandó közvizsgálatára a t. cz. részvényes urak,
szülők, nevelők, oktatók s az ifjuság minden barátjai szívesen
meghívatnak. A belépti jegyek, intézeti oktató Clair Ignác
urnál kaphatók.

Tudomásul adatik egyszersmind, hogy a testgyakorlatok-
bani oktatás még ezen vizsgálat után is — míg csak az idő
kedvezend — folytattni fog. Az igazg. választmány
által.

Gyáralapító részvénytársaság. A gyáralapító
részvénytársaság igazgató választmánya a fővárostól távollakó
részvényes urakra nézve a befizetés körüli nehézségeket, és al-
kalmatlanságokat lehetőleg könnyebbíteni ohajtván, czélsze-
rűnek találta vidékenkint ügyviselősegeket állítani, hol az illető
részvényes urak lehető legkisebb költséggel és alkalmatlanság-
gal fizethessék be részvényeiket. E czéla az igazg. választmány
olly urakat kért meg az ügyviselő elvállalása végett, kikben hi-
telzsárdóság tekintetében mind a társaság, mind a részvényes
urak teljesen megnyughatnak. S ezen ügyviselő urakat az igaz-
gató választmány következő utasításokkal tartotta szükségesnek
ellátni:

1) Az ügyviselő urak, az alapszabályok 10. §-a vég-
pontjának értelmében a nálók előfordulandó befizetésekről kü-
lön letéteményi könyvet tartoznak vezetni, melybe a befize-
tés a részvény számaival és befizetés napjával együtt bejegyz-
endő, a befizetett pénz pedig az alább kijeleendő beküldési
hatánapig külön letéteményi pénztárban kezelendő. —

2) Minden befizetést az ügyviselő ideiglenesen saját neve
alatt nyugtatványozni tartozik. —

3) Az ügyviselő az igazg. választmány által igazgatói
s pénztárnoki aláírást viselő nyugtatványokkal fog a pénz és
a befizetők névjegyzékének felküldése után ellátni; mihelyt

az ügyviselő ezen nyugtatványokat megkapandja, azonnal kö-
telessége leend saját nyugtatványait ezen igazgatósági nyug-
tatványokkal becserelni; s ezen nyugtatványok épen olly ere-
jük lesznek, mintha a befizetés az ideiglenes részvényjegy-
re jegyeztetett volna fel, és az utolsó befizetésekor ezen nyug-
tatványok az ideiglenes részvényjegyekhez mellékelve, valósá-
gos részvényjegyekkel fognak becsereletni.

4) Az ügyviselő az alapszabályokban kijelelt befizetési
határidő utolsó napjától számítandó 15 nap alatt, az addig be-
fizetett összegeket a pénztárba juttatni tartozik, miszerint a
kamatszámítás az ezen határidőt követő évnegyed első napjától
kezdődhet, s ennek elmulasztásából a részvényesekre kár ne
háruljon; minden illy elmulasztásból eredő kamatvesztéséget az
ügyviselő tartozván a részvényesnek megtéríteni. —

5) Ellenben ha valamely részvényes az alapszabályok-
ban kijelelt, és hirdapokban mindannyiszor kihirdetendő be-
fizetési határidő utolsó napját is elmulasztáná, s ennél fogva az
ügyviselő legjobb akarata mellett is az illy késedelmesen be-
fizetett összegeket a fenkijelelt határidő alatt fel nem küldhet-
né, ez esetben a felelőség nem fogja az ügyviselőt terhelni, s
a kamat csak azon évnegyedtől fog számítani, mely a pénz-
tárban történt bevétel napját követelndi, az ezen késedelemből
eredő kamatvesztéséget pedig — ha mindjárt ezen évnegyed
előtt is, de a befizetési határidő lejártá után történt volna az
ügyviselőnél a befizetés — a részvényes tartozandik viselni. —

6) Az ügyviselő minden nála befizetni kívánó részvényest
körülményesen felvilágosítand e rendszabályról, ne hogy va-
laki magát tudatlansággal menthesse, s nagyobb biztosság
okáért ezen utasításhoz egy üres lap leszen mellékelve, melyre
a befizető nevet íranda, ezzel azt nyilatván, hogy az
ezen utasításokban foglalt feltételeknek magát aláveti, fenma-
radván joguk a vonakodóknak, hogy befizetéseiket egyenesen
a társasági pénztárnál megtehessék.

7) Az ügyviselő a postabáren kívül ügyviteli, és szá-
llítási díj fejében 1/2 %-t fog magának fizettetni minden egyes
részvényestől, ellenben minden levelezést s küldeményezéseit
a társasághoz bérmentesen tartozik megtenni, és mind ezek-
ből a részvénytársaság pénztárára semmi teher nem hárulhat.
— (Az ügynökök névjegyzéke közelebb közöltetni fog.) — A
gyáralapító társaság igazgatósága.

Lipthay Sándor vezetése mellett
szerkeszti
Illucz Oláh János.

C s ö d ö k.

31,956. Pestmegye első alispánjának jelentése szent-
Vácz városbeli asztalos mester Pfaffner Ferencz ellen
csőd rendeltetvén, az illető hitelezők megjelenésére folyó
évi sept. 23dika tüzetett ki hatánapul, s ideiglenes tömeggond-
nokul Pálik Mátyas tanácsnok, perügyelővé pedig Korber
K. nevezettek, ugyan ez kihirdetett. Kelt kisassz. hó 26. 1845.

31,175. Pest városa tanácsának felírása szerint Briekner
Herman ellen indított csődpert tárgyalása folyó évi october 6-
dikára tüzetvén ki, és tömeggondnokká Lauber Imre, per-
ügyelővé pedig Marlekovics Ignác hites ügyvéd nevez-
tetett. Kelt augusztus 18. 1845.

31,176. Pest városa tanácsának jelentése szerint Veisz
Leopold ellen indított csődpertben eljárás folyó évi october 28-
dikára rendeltetvén, és tömeggondnokká Schuller Simon
és társ., perügyelővé pedig Fekete József hites ügyvéd ne-
vezetett. Kelt augusztus 18. 1845.

26,607. Szatmár-Némethi városa tanácsának jelentése
szert Bohrer Mihály építész hitelezői csődületének hatá-
napja f. é. sept. 27dikére tüzetvén ki, és tömeggondnokká
Zsiga György tanácsnok, perügyelővé pedig Szalay An-
tal tiszteletbeli jegyző nevezetett. Kelt szeptember 16. 1845.

31,369. Torontál vármegye csődtörvényszékének jelentése
szert Rácz Antonia néhai Seymann Lajos özvegye, bán-
atkomlósi lakosnő tömege ellen az illető hitelezők megjelené-
sére f. é. november 10. 11. és 12dike tüzetvén ki hatánapul,
és ideiglenes tömeggondnokká Bethlehem, helybeli urodalmi
tisztviselő, perügyelővé pedig Czetkovics Frigyes hites
ügyvéd nevezetett. Kelt augusztus 26. 1845.

30,847. Borsod megye jelentése szerint Miskolcz mező-
városa Lück Károly helybeli kereskedő ellen csődpert ren-
delvén, az illető hitelezők megjelenésére folyó évi november
31dikét tüzte ki hatánapul, és tömeggondnokul Farkas Ká-
roly, perü gyelővé pedig Dudók Pált nevezte. Kelt augusztus
18. 1845.

31,370. Pest városa tanácsának felírása szerint Kahn Fáni,
néhai Ruttikay Zsigmond özvegye elleni csődpert tárgyalása
folyó évi october 28dikára határozatvén, és tömeggondnokká
Hengelmüller Mihály, perügyelővé pedig Sorsich Fe-
rencz hites ügyvéd nevezettek. Kelt augusztus 26. 1845.

31,513. Veszprém megye jelentése szerint Veszprém pü-
spöki város tanácsa Deutsch Mörves ellen folyó évi no-
vember 10dikére csődpert rendelvén, és tömeggondnokká Su-
li Antalt, perügyelővé pedig Hardy Ferencz hites ügyvédet
nevezte ki. Kelt augusztus 26. 1845.

31,518. Szabolcs megye csődtörvényszékének felírása szent-
Vácz városbeli asztalos mester Pfaffner Ferencz ellen
csődpert tárgyalása folyó évi november 14dikére határozatvén, és
tömeggondnokká Bodnár Antal, perügyelővé pedig Sztrut-
tár Károly hites ügyvéd nevezettek. Kelt augusztus 26. 1845.

Csődperszünetés.

31,177. A fiumei e. b. ker. törvényszék jelentése szert
Fedesco Jakab fiumei kereskedő ellen indított csődpert, mi-
után az említett kereskedő hitelezőivel barátságosan meg egye-
zett, ezennel megszüntetettnek kinyilatkoztatatik. Kelt augus-
tus 18. 1845.

Váltótörvényszéki idézés.

Mayer L. kinek lakása nem tudatik, az ellene Schwej-
czer János által 93 pfl. iránt indított váltóper tárgyalása vé-
gett folyó évi october 15kén reggeli 9 óraker e váltótörvén-
szék előtt jelenjék meg, az esetre pedig, ha sem személyesen,
sem ügyvédje által meg nem jelenék, védelmére Clemenis
Ferencz váltó ügyvéd gondnoknak ezennel kinevezeték.
Kelt Pesten a királyi első bíróság váltótörvényszék 1845dik évi
szeptember 1jén tartott üléséből.

Budán a kir. egyetemi nyomdában megjelent, s kész fizetés
mellett megrendelhető

**Barts Ferencz
Szám tanának**

III. része; ára kötetlen 8 kr. p.
I. rész; második kiadás kötve 20 kr. p.
II. rész; harmadik kiadás kötetlen 12 kr. p.
A pesti könyvkereskedésekben is megszerezhető. 3—3

Hirdetmény.

Gróf Batthányi családának horti urodalma részéről köz-
hírré tétetik, hogy Horth. Adács, és Visznek helyiségekben
levő koresma s mézszárszék — ugy boltnyithatás, s piacz bér
jöveldelmei, s helyenként hozzá tartozó 21 hold föld — jövő
1846k évi jan. 10 napjától 3 egymásutáni évre haszonbér-
be adandók — a nyilvános árverés Horthon gr. Batthány
József cur: házánál f. e. sept. 24én fog megtartani — melyre
illő bánatpénzel ellátva — a bérleti kívánók ezennel meghí-
vatnak. (1)

Haszonbérlet.

Nemes Heves vármegyében kebeleztet Marfői pusztának
Tiszaföldvár szomszédságában levő és báró Podmaniczky
Andor ur csődtömegéhez tartozó 2751 osztályozott hold kiterje-
désű része jövő 1846dik évi szent György naptól számított 2 évre
választmányi határozat következtében haszonbérbe adandó le-
vén, az írásbeli ajánlatokat october 10éig elfogadja Pesten a
megyei háznál Nagy István tömeggondnok. 3—3

Árcsökkenés.

T. ns. Pestmegye határozata következtében a katonaság,
rabok és megyei szolgák ellátására 184% évbén kívántato
liszt, zab, és széna mennyiségnek azon része, mely az illető
községek részéről készpénzben kivántatott megváltatni, árcsök-
kenés utján fogván beszerezettni: az alább követkző helyeken
árcsökkenés tartatik.

1) Sz. kir. Pest városban a megyeház nagyobb teremében
folyó évi september 28án délelőtt 10 óraker 45,945 font rozslis-
ztre, és 3650 katona szabálszerű szénarészletre.

2) Soroksár m. városban f. e. october 1én délelőtt 9 óra-
kor 37,128 font rozslisztre, 32,044 zab, és 30,733 széna-
részletre.

3) Nagy Körös m. városban f. e. october 5én délelőtt 9
óraker 15,569 zab, és 12,653 szénarészletre.

4) Czegléd m. városban f. e. october 6án délelőtt 9 óraker
8715 font rozslisztre, 34,266 zab, és 37,659 szénarészletre

5) Nagy Káta m. városban f. e. octob. 8án délelőtt 9 óra-
kor 23,537 zab, és 15,433 szénarészletre.

A vállalkozni szándékozók ezennel meghívatnak, hogy a
fentebb kitett helyeken és napokon a vállalkozás biztosítékul
értéki állásukat kimutató hiteles bizonyítványokkal megjelen
sziveskedjenek.

A vállalkozók kívánatához képest a fenebb kitett mennyi-
ségek apróbb részletekre fognak osztatni.

A szállítás ideje és egyéb kellekei iránt az árcsökkenés
megkezdése előtt felolvasandó, s Pesten Balla Károly ud-
vari kapitány urnál, Soroksáron, Nagy-Körösön, Czegléden,
és Nagy-Kátán pedig az illető városi bírónál addig is megtekint-
hető szerződés mintájából előre kiki tudomást szerezhet magá-
nak. Kelt Pesten september 8án 1845.

Nyáry Pál,

t. n. Pest megye m. alispánja. 6—6

Státuspapírosok árkelete.

Bécs septemb. 16kán.

5 ptes státuskötelezvény	fl p. p.	112 ³ / ₄
4 " " " "	" "	101 ³ / ₈
3 " " " "	" "	77 ¹ / ₄
2 ¹ / ₂ " " " "	" "	64
1834diki státuskölesön (500 fl p. p.)		795
1839 " " (250 fl p. p.)		324 ¹¹ / ₁₆

Lotteria húzások.
Temesvárt, sept. 6kán: 30. 72. 83. 7. 69.
Brünnben, " 13kán: 75. 79. 2. 31. 36.

Dunavízállás.
September 20kán: 6' 4" 9" az 0 felett:

Gabonaár váltó garasokban.

Tiszta- buza	Kétszeres	Rozs	Árpa	Zab	Kuko- rica
190—235	152—173	132—136	96—106	70—80	120—130
130—160	—	105—125	85—95	50—58	—100
136—190	95—110	104—122	76—90	51—56	82—102
144—162	—	104—112	75—82	50—52	—
110—130	90—100	90—95	63—65	—45	70—80
120—122	100—105	80—85	60—62	32—34	70—75
130—133	110—112	95—114	65—70	40—50	85—90
100—150	80—90	—	35—40	35—40	35—60
—50	—32	—26	—	—17	—30
178—219	—	133—135	—103	69—86	—

Részvények árkelete.

September 16kán.

Pesti közép. vasut részv. (500 fl p. p.)	115 ³ / ₄
Nagyszombati " " (100 fl p. p.)	88—
Soproni " " " "	—
Pesti lánchíd részvény (100 fl p. p.)	140—
Eszterházy sorsjegy (40 fl p. p.)	57 ¹ / ₂
Bécsi bankrészvény	1611—
Dunagőzhajó " (500 fl p. p.)	692—
Bécs-gloggnitzi vaspálya	152 ¹ / ₄
Budweis-Linz-gmundi " (200 fl p. p.)	183 ¹ / ₄
Északi " " " "	222 ³ / ₄
Majlandi " " " "	132 ³ / ₈